

re grondstof toch het menselijk lichaam is, zich impliciet of expliciet gedwongen voelen om tegenover de omringende beeldcultuur een standpunt in te nemen en de nieuwe socio-culturele orde te affirmeren dan wel te bekritisieren. De vraag lijkt onuitwikkbaar geworden, en wel vanwege de huidige onontkoombaarheid van de spektakelmaatschappij: beschouwt men het podium ja dan nee als een beeldscherm, als een driedimensionele ruimte die moet worden omgevormd in een tweedimensioneel visueel vlak, waarop beelden verschijnen en verdwijnen - beelden van bewegende lichamen, beelden van immaterieel ogende lichamen.

Clip-dans

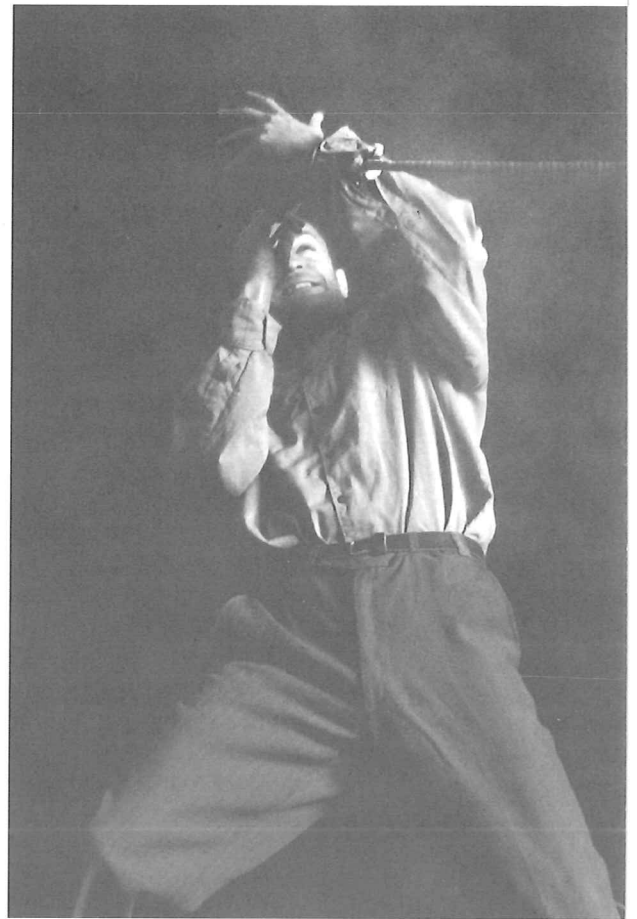
Er bestaat vandaag de dag een soort van hedendaagse dans die bij wijze van spreken hedendaagser-dan-hedendaags wil wezen; er bestaat thans zoiets als 'clip-dans': snel en spectaculair, visueel en auditief overweldigend (het gedurige gebruik van licht- en klankeffecten), boordevol korte gags en amusante one-liners die in hoog tempo worden afgewisseld met langere dansante passages welke overduidelijk getuigen van vakmanschap en oefening. Het Canadese La La La Human Steps heeft dit nieuwe genre, dat in meer academische classificaties van de hedendaagse dans ten onrechte wordt genegeerd, naar voorlopige hoogtepunten gestuwd; op Klapstuk 93 deed het internationale gezelschap En-Knap met de voorstelling *Spread your Wings (you clumsy Elephant)*, choreografeerd door de Sloveen Iztok Kovac, de meest opvallende gooi naar zo'n letterlijk oogverblindende synthese van tv-show en podium-realiteit, ontspanning en inspanning, kunstige gebaren en spektakel. Zoals het hoort in clip-dans was de belichting erg uitgekiend, met een goed gedoseerde afwisseling van heldere en schaduwrijke ogenblikken; de muziek verraadde geen goede, wel een modieuze smaak (John Zorn); de kostuums verwezen naar het gemakkelijk herkenbare soort van alternatieve armoede waarop een zekere artistieke bohème en haar hangers-on het patent lijken te claimen. De voorstelling baadde kortom in eenduidige connotaties. Want de belichting sprak klare taal: gevaarlijke scènes werden sterk uitgelicht, enigszins emotioneel geladen stukjes werden 'verhalftonkerd'; de muziek bezat ondubbelzinnig bijbetekenissen:

'John Zorn = pomo = 'in' = ernstige plus lichte muziek = (enzovoorts)'. Alles aan deze voorstelling was genadeloos gecodeerd, perfect ingekapseld in makkelijk te ontcijferen betekenissen die het aanwezige publiek bevestigden in wat het al lang wist.

Van Kovacs choreografie herinner ik mij nauwelijks wat, gewoonweg omdat de getoonde stukjes en fragmenten elkaar al te snel opvolgden: een up-tempo-reeks van flashes en visuele shots, een beeldenstorm die nooit verveelde, maar de kijker ook nimmer de tijd gaf om iets te onthouden, om het vertoonde werkelijk te aanschouwen. 'Snel, sneller, snelst' - in deze overval op de ogen kon noch mochten de lichamen gearticuleerd worden; in deze wedren met de Tijd regeerde de angst voor publieke verveling en een perfide choreografische wil tot onophoudelijke destructie van de zojuist geëvoerde beelden. Lichamen trachtten te verdwijnen in pakkende beelden, poogden zichzelf zowel letterlijk als figuurlijk voorbij te lopen, ook wanneer ze gewoonweg stilstonden (want het stilstaan was in deze voorstelling haast altijd synoniem met poseren, met een naar publieke aandacht hengelende exposure).

Kovac beging in *Spread your Wings* één enkele, zij het ook kapitale fout. In zijn drang naar onderhoudend spektakel en publiek applaus koos hij voor muziek van John Zorn. Hij weerde 's mans meest complexe stukken, wellicht wegens te moeilijk, te lawaaiig, te publieksonvriendelijk. Maar zelfs in de wel weerhouden composities was de muziek, met haar abrupte tempowisselingen, de dansers bijna altijd te snel af. In Kovacs gevecht met de Tijd won uiteindelijk de ten gehore gebrachte muziek, en werd het menselijk lichaam meermaals onmaskerd als een log en zwaar ding, als een op een podium moeilijk te 'spectaculariseren' materie.

Misschien hoort clip-dans niet op een podium thuis. Want waarom live, voor de ogen van een publiek, iets brengen dat gewoonweg veel beter - want vakkundiger en technisch volmakter - voor het oog van de camera kan worden gedaan? Waarom streven naar dansspektakel binnen een cultuur waarin het spektakel al bij voorbaat gewonnen heeft? Waarom de podiumruimte omvormen tot een simulacrum van het tv-schermbild? En vooral: wat is de zin, zelfs eenvoudigweg het nut of rendement, van choreografieën

Spread your wings, Chor. Iztok Kovac

die doorheen een goed gedoseerde opeenvolging van spectaculaire of pakkende ('ontroerende') beelden de op het podium aanwezige lichamen willen dematerialiseren, in fascinerende imago's wensen te transformeren? Wat staat hier uiteindelijk nog op het spel, tenzij misschien de intensiteit van het applaus na de voorstelling?

Allicht heeft clip-dans zo z'n sociologisch belang: dit nieuwe genre laat een zekere nieuwe kleinburgerij toe om zich op gemakkelijke wijze te onderscheiden ('te distingeren') van de oude, tv-kijkende middenklasse van secretaresses en bedienden. Maar althans dit soort van sociologische overwegingen levert ook de minst bruikbare argumenten in het dringend te openen debat over de artistieke noodzaak van een bepaald genre van hedendaagse dans, waarvan de actualiteit enkel verwijst naar een bijwijken volledige kapitulatie voor de hedendaagse spektakelorde.

Rudi Laermans